

Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

Η κρίση του διαλόγου στην εποχή μας έχει σχέση με το ερώτημα που προβάλλει συχνά και δεν αναφέρεται στο πόσο θέλουμε να συζητάμε, στο τι διάθεση δηλαδή έχουμε για "συζήτηση", αλλά και στο αν ξέρουμε να συζητάμε.

Η απάντηση στο ερώτημα δεν είναι δύσκολη, αρκεί να κάνουμε μια σκιαγράφιση του "ελληνικού τύπου συζήτηση".

Γενικά, στον τόπο μας κουβεντιάζουμε πολύ, αλλά δεν συζητάμε. Αυτό συμβαίνει, όχι μόνο στις άτυπες, αλλά και στις τυπικές, τις οργανωμένες συζητήσεις μας.

Το αποτέλεσμα είναι να καταλήγουν συχνά, οι μεν πρώτες "σε παρεξηγήσεις και συμπλοκές ακόμη και του τύπου για ασήμαντη αφορμή", οι δε δεύτερες "σε πλήρη αδιέξοδο και σύγχυση".

Γενικότερα, δεν ξέρουμε να παίζουμε το "παιχνίδι" της συζήτησης με όλους τους κανόνες του παρόλη τη βαριά κληρονομιά που φέρουμε από τους αρχαίους προγόνους μας.

"Κάνουμε" όπως εύστοχα έχει γραφτεί, οτιδήποτε άλλο εκτός από το να ανταλλάσουμε απόψεις, να ακούμε τον απέναντι μας, να τον καταλαβαίνουμε, να του απαντάμε, όταν έρθει η σειρά μας, ήρεμα και μέσα στα επιτρεπτά όρια της φραστικής αξιοπρέπειας.

Η συζήτηση στον τόπο μας είναι πόλεμος, είναι αντιδικία, είναι μέσο προβολής και επιβολής, είναι καβγάς, αλλά δεν είναι τοποθέτηση, ανάλυση, σύγκριση, συμπέρασμα.

Είναι ελεύθερη πάλη, ευκαιρία για εξόντωση, γελοιοποίηση και εξαφάνιση του ομιλητή, αλλά δεν είναι μέσο και μορφή επικοινωνίας.

Τα αίτια του φαινομένου αυτού είναι πολλά. Θα αναφέρουμε τα κυριότερα:

1. Η έλλειψη συζητητικής αγωγής που σε άλλα κράτη καλλιεργείται με όλους τους κανόνες στα σχολεία όλων των βαθμίδων, παράλληλα με την μάθηση και την άσκηση στην αγωγή του λόγου.

2. Ο ατομικισμός μας, που εκδηλώνεται και με την υπέρμετρη εμπιστοσύνη στην προσωπική μας γνώμη και στις προσωπικές μας δυνατότητες. Γενικότερα θα μπορούσαμε να πούμε, ότι ο ατομικισμός μας οδηγεί στην έλλειψη συνεργατικού πνεύματος και πίστης στη συλλογική προσπάθεια.
3. Η γενικότερη ψυχολογική μας υφή που τη διακρίνει άγχος σε όλες τις διαπροσωπικές μας σχέσεις. Το άγχος υποσημαίνει την ύπαρξη ενός βαθύτερου προβλήματος ανασφάλειας. Με άλλα λόγια, ο έντονος τρόπος ομιλίας, η εμφάνιση του λόγου με τη χειρονομία, ο θυμός, η τάση για υποτίμηση και ο επιθετικός ατομικισμός που εκδηλώνεται, αποτελούν μια συμπεριφορά ενός βαθύτερου αισθήματος αδυναμίας.
4. Το μεσογειακό μας κλίμα, που προκαλεί ευερεθιστότητα. Από σχετικές έρευνες που έγιναν σε διάφορες χώρες, έχει αποδειχθεί, ότι οι εκδηλώσεις - διαδηλώσεις που γίνονται τους καλοκαιρινούς μήνες, έχουν περισσότερα επεισόδια συγκρούσεων με τραυματισμούς κ.λ.π.
5. Η πολυγλωσσία, μας οδηγεί στο να μη μαθαίνουμε σωστά τη γλώσσα, να εννοούμε διαφορετικά οι μεν από τους δε το ίδιο πράγμα και έτσι τελικά να δυσκολεύουμε τη συνεννόηση μεταξύ μας, είτε όταν γράφουμε, είτε όταν συζητάμε.

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

Ο τρόπος που συζητάμε δείχνει το επίπεδο ωριμότητας, καλλιέργειας και της κοινωνικότητάς μας.

Πολύ ορθά έχει ειπωθεί, πως "μας υποδέχονται ανάλογα με το πως είμαστε ντυμένοι και μας αποχαιρετούν ανάλογα με το πως μιλήσαμε και συζητήσαμε".

Αλλά για να συζητάμε σωστά, χρειάζεται κατανόηση δύο βασικών προϋποθέσεων της συζήτησης, που είναι ο σεβασμός της γνώμης του άλλου και ο αποκλεισμός της ιδέας, πως ο καθένας μας έχει την αλήθεια στην "τσέπη του", το δίκιο με το μέρος του.

Γενικά, είναι απαραίτητη η βαθύτερη μελέτη της έννοιας "συζήτηση" με όλη την ποικιλομορφία της.

Ο προφορικός λόγος με επιδεξιότητα εξωτερικεύει τη δραστηριότητα του εγκεφάλου, που είναι η έδρα της διάνοιας και έτσι αποτελεί τον καλύτερο μεταφραστή της σκέψης.

Χωρίς ομιλία, η σκέψη δεν μπορεί να αποσαφηνιστεί και να συγκεκριμενοποιηθεί.

Ο προφορικός λόγος χρειάζεται ήχο, φωνή, που παράγεται από τη συντονισμένη συστολή των μυών του λάρυγγα, της γλώσσας και του στοματικού τοιχώματος, σε συνδυασμό με την αναπνοή.

Τη συστολή των μυών την προκαλεί η σκέψη.

Στους ήχους του λόγου, δηλαδή στους φθόγγους, δίνουμε συμβατικές και αφηρημένους έννοιες και δημιουργούμε τη γλώσσα δηλαδή τις λέξεις.

Οι λέξεις αποτελούν τα εξαρτήματα με τα οποία χτίζεται και εκφράζεται η σκέψη, σκεπτόμαστε με "λέξεις", αισθανόμαστε επίσης με λέξεις.

Για όλα αυτά μιλάει ο άνθρωπος.

"Το μιλάει" πρώτα με τον εαυτό του.

Έτσι τα συγκρατεί, τα συνειδητοποιεί, τα συλλαμβάνει σε μορφή συγκεκριμένη.

Μιλάει και ακούει ο ίδιος και απαντάει και κάνει διάλογο.

Η ομιλία, λοιπόν, με τις λέξεις μεταφράζει τις σκέψεις μας και δίνει υπόσταση στις έννοιες.

Σας Ευχαριστώ

Δημήτριος Μητρόπουλος